

ÖZEL
RÖPORTAJ

'Çok oyunculu liberal bir piyasa' enerjisi ticaretinde merkez

Avrupa ve Akdeniz bölgesinde kurulan Doğal Gaz İşbirliği Platformu'nda Türkiye'yi temsil eden **PETFORM**'un üst yönetimi ile Türkiye'nin doğal gaz ticaret merkezi olabilmesi için atılması gereken adımları konuştuk. **PETFORM** yönetiminin önemli isimleri, Türkiye doğal gaz piyasasının geleceğini Gas&Power'a değerlendirdi.

Avrupa - Akdeniz Doğal Gaz İşbirliği Platformu'nda Türkiye'den katılım gösteren tek STK olma özelliğiyle öne çıkan **PETFORM**'un (Petrol Platformu Derneği) Başkanı Aytaç Eren, Başkan Yardımcısı Aziz Camcı, Yönetim Kurulu Üyesi Rıdvan Uçar ve Arama - Üretim Grup Başkanı Ali Yıldızel kurulan bu platformun Türkiye için önemini Gas&Power'a anlattı.

"ÖNEMLİ SORUMLULUKLAR ÜSTLENDİ"

Platform kapsamında Avrupa Birliği ile Akdeniz ülkelerinin enerji arz, talep ve fiyat güvenliğini ilgilendiren konular hakkında çalışmalarını yürütüleceğini aktaran **PETFORM** yöneticileri, **PETFORM**'un kurulduğu tarihten bu yana hem arama ve üretim sektörünün hem de doğal gaz piyasasının geliştirilmesinde önemli sorumluluklar üstlendiğini kaydetti. Avrupa - Akdeniz bölgesini kapsayarak kurulan Platform sayesinde bölge ülkelerinde bulunan doğal gaz kaynaklarının geliştirilmesini ve üretilmesinin önemine değinen **PETFORM**'un üst yönetimi, daha önce gerçekleştirilemeyen projelerin ticari bir yol bulunarak geliştirilmesi durumunda Türkiye'nin hem bir pazar hem de yatırım alanı olabileceğini vurguladı.

"FATİH DÖNMEZ'İN AÇIKLAMALARI SEKTÖR İÇİN MOTİVE EDİCİ"

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşarı Fatih Dönmez'in daha önce "Doğal gaz piyasasının özel sektör eliyle büyüyeceği" yönündeki sözlerini hatırlatan **PETFORM** yönetimi, bu durumun sektör açısından motive edici olduğunu söyledi. Yönetimin önemli isimleri, ETKB Müsteşarı Dönmez'in kendilerinden 5 yıllık bir vizyon çalışması talep ettiğini de anımsatarak, çalışmalarının tamamlanma aşamasında olduğunu, arama ve üretim ile doğal gaz sektörlerinin sorunlarına ve bu sorunların çözüm önerilerine ilişkin raporların kısa süre içinde bakanlığa sunulacağını söyledi.

● Avrupa Komisyonu ve Akdeniz için Birlik

Örgütü'nün ortaklaşa çalışmalarıyla Avrupa-Akdeniz Doğal Gaz Platformu kuruldu. PETFORM da Platform'da yer alan tek Türk Sivil Toplum Kuruluşu. Platformun hedefleri ve kapsamı hakkında bilgi verir misiniz?

Sizin de ifade ettiğiniz üzere, Avrupa-Akdeniz Doğal Gaz İşbirliği Platformu, Avrupa Komisyonu ve Akdeniz için Birlik Örgütü (AiB) tarafından ortaklaşa hayata geçirilen bir platform. Doğal Gaz Platformu'nun kurulmasına yönelik çalışmalar 2014 yılında Malta'da gerçekleştirilen bir toplantı ile başlamıştı. Süreç, şu an resmi olarak aralarında Türkiye'nin de yer aldığı tüm Avrupa Birliği ve Geniş Akdeniz Bölgesi ülkelerin bulunduğu 43 üyeli uluslararası bir kuruluş olan Barcelona merkezli Akdeniz için Birlik Örgütü - AiB (Union for the Mediterranean) tarafından koordine ediliyor. AiB resmi olarak Gaz Platformunun ev sahipliğini üstleniyorken, projenin finansal ve politik desteğini Avrupa Birliği'nin yürütme organı olan Avrupa Komisyonu sağlıyor. Platformun Sekreteryası ise ülkemizden BOTAŞ, TEİAŞ ve EÜAŞ'ın da üye oldukları uluslararası düşünce kuruluşu (think-tank) olan Paris merkezli Akdeniz Enerji Gözlemevi (OME) tarafından yürütülüyor. Platform çalışmalarına 43 üye ülkeyi temsil üst düzey

diplomatar ve bürokratlar katılım sağlıyorlar. Özel sektör paydaşlarını temsilen çalışmalarına katkı sağlıyor olacak.

Platform kapsamında Avrupa Birliği ve Akdeniz ülkelerinin enerji arz, talep ve fiyat güvenliğini ilgilendiren hususlar hakkında çalışmalar yürütülecek. Bu bağlamda, Avrupa ve Geniş Akdeniz Bölgesi ülkeleri arasındaki doğal gaz ticaretine ilişkin ihtiyaç duyulan mevzuatın oluşturulması, teknik altyapı yatırımlarının yapılması, piyasa mekanizmasının geliştirilmesi, karşılıklı olarak ortak diyalogun kurulması iş birliğinin artırılması ana hedefler arasında. Bu nedenle Akdeniz bölgesinde bulunan doğal gazın ticaretinin gerçekleştirileceği, fiyatının belirleneceği ticaret merkezlerinin (hub) kurulmasını desteklemenin Platform'un en önemli hedefi olduğunu söyleyebiliriz.

"PETFORM, TÜRKİYE'DEN TEK STK"

● **PETFORM'un Gaz Platformu içindeki rolü ne olacak?**

PETFORM, özel sektörü temsilen Platform çalışmalarında yer alacak STK'lardan biri. Türkiye'den ise katılım gösteren tek STK. Bildiğiniz gibi **PETFORM** kurulduğundan bu yana 16 yıllık süre içinde hem Arama-Üretim sektörünün hem

de doğal gaz piyasasının geliştirilmesine yönelik önemli sorumluluklar üstlendi. Özellikle son 5 yıldır Türkiye'nin bir enerji ticaret merkezi olması, ülkemizde bir doğal gaz ticaret merkezinin kurulması adına da önemli çalışmalar yürütüyoruz. Bu bağlamda Derneğimiz tarafından koordine edilen, ETKB, EFET ve ICIS'in ortaklar olarak yer aldıkları ve 2013 yılının en iyi projesi seçilen TRGas-Hub Projesi ile birlikte yurt içinde ve yurt dışında gerçekleştirdiğimiz çalışmalar ve raporlama süreçlerini Avrupa örnekleri ve Türkiye pratikleri ile kıyaslayarak ciddi bir birikim ürettik. Edindiğimiz bu birikimi ülkemizin çıkarları ile uyumlu bir şekilde Platform çalışmalarında 43 ülkeden gelecek temsilciler ve şirketler ile paylaşıyoruz. Ayrıca, ilk kez kamu kuruluşları ve özel sektör böylesine önemli bir uluslararası platformda iş birliği gerçekleştiriyor. Bu iş birliği, Türkiye piyasasının gelişimi için de önemli çıktılar üretilmesine vesile olacaktır.

"PIYASA BÜYÜKLÜĞÜNDE TÜRKİYE BÖLGEDE RAKİPSİZ"

● **PETFORM'un Gaz Platformuna katılımının Türkiye'de bir doğalgaz ticaret merkezi kurulmasına yönelik**

ne tür katkıları olacak? Bu noktada Türkiye'nin gelecekte üstlenebileceği role ilişkin neler söyleyebilirsiniz?

Bizce bu Platformun en önemli çıktılarında biri, Avrupa - Akdeniz bölgesinde yer alan tüm ülkeler mevcut durumlarını diğer ülkeler ile kendilerini kıyaslamak suretiyle tespit etme şansı bulmaları olacak. Bu durum ülkemiz için de geçerli ve önemli bir şans. Eğer ev ödevlerimizi zamanında ve eksiksiz bir şekilde tamamlayabilirsek Türkiye de bu süreçte önemli, belki de en güçlü aday olarak öne çıkabilir. Fakat iç piyasamızı düzenleme konusunda yeterince hızlı hareket edemezsek ciddi bir fırsatı kaçırmaya riskliye karşı karşıya kalacağız. **PETFORM** olarak bölgede bir ticaret merkezi kurulması fikrinin gündeme gelmesi durumunda bunun Türkiye üzerinde olması gerektiğini ifade ediyoruz ve etmeye devam edeceğiz. Doğu Akdeniz'de şekillenecek bir doğal gaz ticaretinin Türkiye üzerinden geliştirilmesi bizim için büyük ekonomik ve politik fırsatları beraberinde getirecektir.

Ülkemizin geçtiğimiz yıl 47 milyar metreküp civarında doğal gaz tükettiği, Doğu Akdeniz, Güneydoğu ve Orta Avrupa'da bu büyüklüğe sahip bir piyasa bulunmadığı ve büyük doğalgaz kaynaklarına komşu ülke olduğumuz dikkate alındığında, piyasa büyüklüğü

'yasa tesis edemezsek ke z ülke olamayız'

açısından Türkiye'nin bölgesinde rakipsiz olduğunu söyleyebiliriz. Ancak şu hususu özellikle bir kez daha ifade etmemiz fayda var; liberal bir pazar görüntüsü vermeyen Türkiye doğal gaz piyasasının serbestleştirilmesi yönündeki politikaların uygulanmasını bir kenara bırakarak uzun zamandır ihtiyaç duyulan yapısal reformlar gerçekleştirmek ise, sahip olduğumuz bu yüksek potansiyeli somut faydalara dönüştürmemiz mümkün olmayacaktır. Bu durum hem kısa hem de orta vadede ülkemiz adına ciddi ekonomik ve politik kayıpları beraberinde getirecektir. Enerjinin önemli bir platform olduğunu ve herhangi bir ürünün ticaretinden farklı değerlendirilmesi gerektiğini,

uluslararası ilişkileri etkileyebilecek sonuçları olduğunu, Türkiye'nin bölgesinde önemli bir rol oynayacak potansiyele sahip olduğunu ama dikkatli olmazsak, görevlerimizi yerine getirmezsek, ülkemizi bölgesel bir pazar olarak kuramazsak büyük bir fırsatın kaçacağını anlatmaya devam edeceğiz. Maalesef bugün elimizdeki fırsat 10 sene sonra elimizde olmayacak, şimdi harekete geçmemiz ve 2025'ten sonrası için hazırlık yapmamız gerekecek. Bildiğiniz gibi 10 yıl ülke tarihleri için çok kısıdır ve bu tür konularda 10 senelik stratejiler ile düşünmek ve adım atmak son derece önemlidir, bugün yapılanlar arasında bizden sonraki neslin yaşayacağı Türkiye'nin temellerini oluşturacak.

"BAKANLIK TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN PROJELERİN SOMUT ÇIKTILARINI HEYECANLA BEKLİYORUZ"

● TRGas-Hub Projesi kapsamında yaptığımız kapanış toplantısına ETKB Müsteşarı Fatih Dönmez de katılmış ve önemli açıklamalarda bulunmuştu. Fatih Bey'in doğalgaz sektörünün özel sektör eliyle büyüyeceği açıklamasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Belirttiğiniz gibi Müsteşarımız proje kapanış toplantısında Türkiye Doğalgaz Piyasasının özel sektör eliyle büyüyeceğini söylemişti. Öncelikle Bakanlık nezdinde böyle bir açıklamanın

yapılmış olmasının özel sektör için oldukça motive edici olduğunu belirtmemiz gerek. Diğer yandan, yaklaşık 10 yıldır, doğal gaz satış fiyatlarına yönelik kamu müdahaleleri ve sübvansiyon uygulaması nedeniyle özel sektör tarafından ciddi bir yatırımın gerçekleştirilemediğini de not etmemiz gerekir. Bu süre, olası yatırımcılar nezdinde ciddi bir güven kaybına neden oldu. Birincil ve ikincil mevzuatta yapılacak değişiklikler, ortaya konulacak stratejiler ve somut hedefler özel sektör oyuncular tarafından görüldükçe, yatırım ortamının iyileşmesiyle birlikte; yatırım ve risk iştihânı artacağını düşünüyoruz. Bu süreçte dikkat etmemiz gereken en önemli husus, devlet garantileri yoluyla yatırımların gerçekleştirilmesini sağlama yolunu tercih etmek yerine, piyasanın ve sistemin işleminin tesis edilerek, çalışan bir piyasada basiretli tüccarların sorumluluk almasını sağlamak olmalıdır. Birinci modelin getirdiği komplikasyonları elektrik piyasasında açık bir şekilde görebiliyoruz. Bu tecrübelerden ders çıkarmamız ve bundan sonraki adımlarda bu tecrübeleri kullanmamız gerektiğine inanıyoruz. Bu noktada Müsteşarımız Fatih Dönmez'in açıklamalarını heyecanla dinledik ve umutla geleceğe bakıyoruz. EPIAŞ'ta yapılan çalışmalar, Bakanlık'ta yürütülen projeler bizlerin pazanımıza duyduğumuz güvenin artmasına neden oluyor.

"TÜRKİYE DOĞAL GAZ PİYASASININ GELİŞİMİ İÇİN ELİMİZDEN GELENİ YAPACAĞIZ"

● Müsteşar Dönmez'in de belirttiği gibi Doğalgaz Kanunu'nun Bakanlık tarafından yapılacak bazı değişiklikler sonrasında yıl sonuna kadar Meclis'te görüşülmesi bekleniyor. PETFORM olarak sizin Kanun çerçevesinde yapılmasını beklediğiniz değişiklikler neler? PETFORM tıpkı Petrol Kanunu'nda olduğu gibi Bakanlığa iletilmek üzere üye şirketleriyle Kanun değişikliğine yönelik bir çalışma hazırlayacak mı? Eğer olacaksa PETFORM olarak hangi konulara ağırlık vermemiz

» Devamı Sayfa 8'de

'BÖLGEDEKİ DİĞER PROJELER TÜRKİYE İÇİN BÜYÜK ÖNEM ARZ EDİYOR'

Platform kapsamında yürütülecek çalışmalar Türk ve yabancı yatırımcılar için hangi fırsatları beraberinde getirebilir?

Akdeniz Platformu çatısı altında somut çıktılar üretileceği bir seviyeye ulaşıncaya bölge ülkelerinde yer alan doğal gaz kaynaklarının geliştirilmesi, üretilmesi, taşınması ve satış için ticari fırsatlar ortaya çıkacak. Söz konusu kaynakların piyasaya arz edilmesinin mümkün olduğunu gören firmalar da buna paralel olarak bölgede yeni ruhsatlar alma yönünde strateji geliştirerek arama, üretim, geliştirme ve servis sağlamaya yönelik faaliyetlerini arttıracaklar. Doğu Akdeniz'de hâlihazırda gerçekleştirilemeyen pek çok proje kendisine ticari bir yol bulduğu zaman bölgedeki arama-üretim yatırımlarını teşvik edecektir. Bu anlamda Türkiye hem bir pazar hem de yatırım alanı olabilir; özel sektör ve kamu şirketleriyle birlikte büyük rol oynayabilir. Yerli ve yabancı yatırım gelecekte ilgili işaret gördüğü pazarlara gider. Gelecekte ilgili ışık yoksa, pazar liberal olmazsa, Türkiye ticaret merkezi olmak için gerekli adımları atıyorsa, kimse gelip Türkiye'ye yatırım yaparak burada bir ticaret merkezi yaratmak için çaba harcamayacaktır. Bunun örneklerini bugün ticaret merkezi olmayı başarmış ülkelerden görebiliriz, yatırım oralara gidiyor, çünkü pazarda gelecekte ilgili beklentiler var, işaretler var. Sonuç olarak, bir ticaret merkezi kurulsun yerli ve yabancı yatırımcılar pazara yatırım yapacaktır, ticaret merkezi kurulmazsa yerli veya sınırlı yabancı yatırımlar yapılabilir, bu da Türkiye'nin gelecekte varması gereken hedeften uzaklaşmasına neden olacaktır.

'HEDEFİMİZ İNSAN KAYNAĞININ SÜRDÜRÜLEBİLİR BİR ŞEKİLDE GELİŞTİRİLMESİNİ TESİS ETMEK'

● PETFORM, TRGas-Hub Projesi kapsamında Enerji Eğitimi ve Araştırmaları Enstitüsü'nü kurdu. Bu eğitim merkezini kurma amaçlarınızı ve gerçekleştireceği çalışmalar hakkında bilgi verebilir misiniz?

TRGas-Hub Projesini PETFORM üyeleri, sektör paydaşları, karar alıcılar ve Avrupalı ortaklarımız çok önemsediler. Biz de, geçtiğimiz 2,5 yıllık uygulama sürecinde, projenin kendisinin bizzatıhi kamu ve özel sektör için, bilhassa Türkiye'nin neden bir doğal gaz ticaret merkezi kurması gerektiğinin daha iyi anlaşılması adına son derece eğitici olduğunu düşünüyoruz. Projemizde de bu saik ile tasarladık. Bu anlamda projenin hedefi vurduğunu ve amacına ulaştığını söyleyebiliriz. Proje kapsamında arzu ettiğimiz bir diğer husus ise, başlattığımız bu eğitimlerin devamlılığını sağlamak, Türkiye doğal gaz piyasası nezdinde, daha iyi bir piyasa kurmak için sektörün entelektüel bilgi seviyesini arttırmaya yönelik sosyal sorumluluğumuzun etkin bir şekilde sağlamaktır. Bunun için de PETFORM'a bağlı olarak Enerji Eğitimi ve Araştırmaları Enstitüsü'nü kurduk. Avrupalı ortaklarımız ile yürüttüğümüz

yoğun çalışmalar çerçevesinde 5 ayrı eğitim modülü, 100 civarında eğitim sunumu ve 200 sayfalık doğal gaz ticareti eğitim kitapçığı ürettik. Viyana ve Londra'da incelemelerde bulunarak, enstitümüzde eğitim veren yöneticilere yönelik "eğiticilerin eğitimi" etkinliğini gerçekleştirdik. Anadolu Ajansı Enerji Terminali muhabirleri başta olmak üzere, yaklaşık 300 profesyonelle pilot eğitimler verdik. Bu etkinliklerimiz artarak devam edecek. Ayrıca, hayata geçirilmesi beklenen dengeleme gazı piyasası ve ülkemizde doğal gaz ticaretinin sanal ortamda test edilmesini sağlamak amacıyla bir e-learning simülasyonu geliştirdik. Şu an Avrupa'nın önde gelen enerji eğitim enstitüleri ile temastanımız devam ediyor. Yılsonuna kadar, Trayport ile gerçekleştirdiğimiz iş birliğine benzer şekilde, büyük birkaç eğitim organizasyonu daha gerçekleştirmeyi planlıyoruz.

TRGas-Hub Projesi kapsamında ürettiğimiz ciddi bir bilgi birikimimiz var

» Sayfa 7'nin Devamı

düşünüyorsunuz?

Özel sektör olarak tam liberal bir doğal gaz piyasası hedefi çerçevesinde gazın gazla rekabetini tesis edecek bir piyasanın oluşumuna imkân verecek bir kanun yapılması önceliğimiz. Mevcut 4646 sayılı kanunun geçici 2. Maddesinde yer alan BOTAŞ'ın yeniden yapılandırılmasına ilişkin hususların gerçekleştirilmesini, BOTAŞ'ın ithalat yaptığı ülkelerden doğal gaz ithalatına izin verilmemesi ve özel sektörün doğal gaz ticaretindeki piyasa payının arttırılmaması gibi gaz ithalatını ve ticaretinin öntünde engel teşkil eden makro konuların, Türkiye bir ticaret merkezi olacaksa ivedilikle çözülmesi gerekiyor. Sürekli dile getirdiğimiz gibi, her konuya "bu konu Türkiye'nin ticaret merkezi olmasına yardım eder mi? engeller mi?" sorgulaması ile yaklaşıyoruz, tartışıyoruz, değerlendiriyoruz. Bu Kanun bizim 2025 sonrası hayatımızın temellerini oluşturacak ve bu nedenle çok önem veriyoruz.

Mesela, piyasadaki fiyat riskinin arz-talep dinamikleri çerçevesinde yönetilebilmesi için gerekli düzenlemelerin Kanuna eklenmesinin uygun ve çok önemli bir madde olacağına inanıyoruz. **PETFORM** olarak, piyasanın liberalizasyonuna katkı sağlayacak tüm değişikliklik hükümlerini büyük bir memnuniyetle karşılıyoruz. Bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da Dernek olarak Türkiye doğal gaz piyasasının gelişimi için elimizden gelen tüm katkıyı sağlamaya devam edeceğiz.

"BOTAŞ'IN YENİDEN YAPILANDIRILMASIYLA ÖNEMLİ SORUNLAR GİDERİLECEK"

● **Fatih Dönmez, aynı zamanda BOTAŞ'ın yeniden yapılandırılmasına yönelik açıklamalarda da bulunmuştu. Sizce BOTAŞ'ın yeniden yapılandırılmasının Türkiye doğal gaz piyasasının gelişimine yönelik ne gibi katkıları olacak?**

Bildiğiniz gibi Kanuna göre BOTAŞ'ın 2009 yılına kadar dikey entegre şekilde faaliyet göstermesi, müteakip süreçte de iletim, LNG faaliyetleri ve depolama ve ithalat/arz olmak üzere üç ayrı yapıya

PETFORM
Başkanı
Aytaç Eren

PETFORM
Başkan Yardımcısı
Aziz Camcı

Arama-
Üretim
Grup
Başkanı
Ali Yıldız

Yönetim
Kurulu
Üyesi
Rıdvan
Uçar

ayrışması planlanmıştı. BOTAŞ'ın yeniden yapılandırılmasıyla piyasadaki bazı çok önemli makro sorunların giderilebileceğini söyleyebiliriz. Liberal piyasa ilkeleri çerçevesinde rekabetin tesis edilmesi, özel sektör yatırımlarının arttırılması ve şeffaf bilgi akışının sağlanabilmesi için belirli bir takvim çerçevesinde BOTAŞ'ın yeniden yapılandırılmasının hem özel sektör hem de BOTAŞ için faydalı olacağını düşünüyoruz. Ama burada da yine yazılardan çok yapılanlara dikkat etmek gerekecek; Türkiye bir ticaret merkezi olacaksa BOTAŞ'ın yeniden yapılandırılması yerinde bir adım olacaktır ama bunun amacı BOTAŞ'ın küçültülmesi değil, BOTAŞ iletim hattının gelecekteki yatırım ihtiyaçlarına göre sağlıklı bir şekilde gelişmesinin sağlanması veya yeraltı depolama şirketinin her şirkete eşit mesafede çalışmasının sağlanması olmalıdır.

Bu aşamadan sonra kozmetik olarak yapılacak değişikliklerin bir sonucu olmayacaktır, yapılardan çok düşünceler, yapılmak istenenler önemli olacak, liberal pazarı istiyormuş gibi davranılmasının Türkiye'ye bir yararı olmayacaktır. Sürekli dile getirdiğimiz gibi temel amacımız Türkiye'de bir doğalgaz ticaret merkezi kurmak ve Doğu Akdeniz doğal gaz fiyatının burada belirlenmesini sağlamak; bu amaçla yapılacak her çalışmayı destekliyoruz, bu hedeften uzaklaştıracak her çalışmayı da elimizden geldiğince düzeltmek için çabalıyoruz.

"VİZYON ÇALIŞMAMIZI YAKIN ZAMANDA BAKANLIĞA SUNACAĞIZ"

● **Müsteşar Fatih Dönmez PETFORM'dan doğalgaz ve arama-üretim sektörlerine ilişkin 5 yıllık vizyon çalışması talep etmiştir. Bu konuda çalışmalarınız nasıl ilerliyor?**

Öncelikle **PETFORM** olarak bize güvenerek böyle önemli bir görevi verdiği

için Sayın Müsteşarımıza teşekkür etmek istiyoruz. Sayın Müsteşarımızın 5 yıllık vizyon talebi doğrultusunda üye şirketlerimizden temsilcilerimizle birlikte çalışmalarına başladık. Çalışmalarımıza baz teşkil edecek sunumlardan ilkinin Nisan ayında gerçekleştirdiğimiz SCOUT Toplantısı'nda arama-üretim sektörünün beklentilerini içerecek şekilde hazırladık. Hem arama-üretim hem doğalgaz sektörlerinin sorunları ve çözüm önerilerini içeren sunum ve raporlarımızı en kısa zamanda Bakanlığımıza teslim etmeyi hedefliyoruz. Arama-üretim sektöründe faaliyet gösteren şirketlerimizin görüşlerini toplamış bulunuyoruz. PIGM ile koordineli olarak bir çalışma grubu da kurduk. Bu çalışma grubunun katılan ile sektörün tüm paydaşların beklentilerini karşılayan bir rapor ortaya çıkaracağımızı düşünüyoruz. Doğalgaz tarafında da çalışmalar tüm hızıyla sürüyor.

Raporun kapsam çalışması tamamlandı ve yazım aşamasını geçildi. Halihazırda TRGas-Hub Projesi kapsamında ürettiğimiz ciddi bir bilgi birikimi var. Projemizin çıktılar ışığında çalışmalarını konsolide ederek Müsteşarımızın talebine yönelik bir vizyon oluşturmayı ve en kısa zamanda teslim etmeyi planlıyoruz. Bildiğiniz gibi **PETFORM** kuruluşundan beri demokratik teamüller ve profesyonel yapıyla hareket eden bir STK. Bu sebeple üye şirket temsilcilerimizin katılımıyla oluşturduğumuz gruplarda şirketlerimizden gelen farklı talep ve önerileri birleştirerek Bakanlığımıza raporlarımızı sunuyor olacağız.

"SEKTÖRÜMÜZÜN BİLGİ SEVİYESİNİ YÜKSELTECEK ÇALIŞMALARLA DEVAM EDECEĞİZ"

● **PETFORM, Avrupa'da pek çok Borsa, brokerlik şirketine enerji ticaret platformu hizmeti sağlayan Trayport ile kamu ve özel sektörden temsilcilerin katıldığı**

ve çok ilgi gören Doğal Gaz Ticaret Simülasyon Çalıştay düzenlemiştik. Nasıl bir simülasyon gerçekleştirdiniz, anlatabilir misiniz?

Trayport ile birlikte düzenlediğimiz Çalıştay özel sektör oyuncularından büyük bir ilgiyle takip edildi. Çalıştayın ilk kısmında Trayport temsilcileri sistemle ilgili genel bir bilgilendirmede bulundular. İkinci kısım ise simülasyon oyununa ayrılmıştı. Bu bölümde katılımcılar kendilerine verilen farklı ticari portföyler uyarınca 15 takım halinde gruplandırıldılar ve ticari aktivitelerde bulundular.

Dört çeyrekte oluşan gaz yılının simülasyonu süresince sistem yöneticisi tarafından verilen direktiflere göre katılımcılar bir yandan farklı senaryoları denerken bir yandan da portföylerini yöneterek dengede kalmaya çalıştılar. Bu simülasyon ile likit bir piyasada oyuncuların portföylerini nasıl yöneteceklerini, hava sıcaklığındaki değişimler, sistem anızalan ya da arz tarafı ortaya çıkabilecek durumların fiyat oluşumu ve piyasa üzerindeki etkilerini daha iyi gözlemleme şansı buldular. Ama her şeyden önemlisi salondaki yaklaşık 75 kişinin doğal gaz ticareti konusundaki heyecanıydı. Geçtiğimiz 10 sene yapılanlarla oluşan yüzde 20 özel sektör payı sayesinde çok güçlü bir nesil yetişti. O salondaki enerjiji göstermeni isterdik, bu neslin enerjisini kaybetmememiz lazım diye düşündük, kariyerlerinin henüz başında bulunan genç insanları bu enerjiyi sonuca ulaştırmak için en önemli varlığımız olabilir, sadece doğru yönlendirmek, doğru beslemek ve bu enerji tükenmeden gelecekle ilgili doğru adımların atıldığını göstermemiz gerekiyor.

● Simülasyona yönelik sektör temsilcilerinin yaklaşımı nasıl oldu?

Çalıştay sonrasında sektör temsilcilerinden oldukça olumlu geri bildirimler aldık. Hatta bu çalışmanın tekrarlanması gerektiği de birçok katılımcımız

tarafından ifade edildi. TRGas-Hub projemizi kapsamında kurulan ve enerji eğitimlerinin düzenleneceği **Petrol Platformu Derneği** Enerji Eğitimi ve Araştırmaları İktisadi İşletmesi organizasyonunda bu tür sektörlü bilgilendirici ve liberal piyasanın faydalarını ortaya koyan faaliyetlerimize devam ediyor olacağız.

"SİMÜLASYON İLE GELİŞMİŞ DOĞAL GAZ PİYASALARININ NASIL ÇALIŞTIĞINI DENEYİMLEDİK"

● **Türkiye doğalgaz piyasasının mevcut durumu düşünüldüğünde, serbest piyasada ticari aktivitelerin gücünü gösteren bir simülasyon oyununun Türkiye'deki piyasa yapısına bakışına yönelik ne gibi etkileri olacaktır?**

Türkiye'de piyasa oyununun simülasyonu sayesinde serbest piyasada aktivitelerde bulunmanın ticari faydalarını ve sağladığı esnekliği bizzat deneyimlemiş olduk. Buna ek olarak simülasyon esnasında çeşitli müdahalelerle 4 çeyrekte toplam anlaşmayla neticelenen 287 işlemin yapıldığını ve bu denli bir işlem hacminin piyasadaki faaliyetlerde ve fiyatlarda önemli ölçüde değişikliklere sebep olduğunu gözlemleme fırsatı buldular. Katılımcılardan aldığımız olumlu geri dönüşlere bakarak, simülasyon esnasında liberal piyasa dinamiklerini deneyimlemiş olan piyasa oyuncularının Türkiye'de de benzer bir sisteme sahip olma arzusu içinde olduklarını rahatlıkla söyleyebiliriz. Bunun da çok zor olmadığını düşünüyoruz, Türkiye bir ticaret merkezi olacaksa bu tür bir platform mutlaka olacak ve bizim bu platformu kullanan kişilere, şirketlere ihtiyacımız olacak. Simülasyon sırasında bir günliğüne bugünden sınırlı, geleceğe gidip geri geldik, şimdi bu gelecekte gördüklerimizi kendi zamanımızda gerçekleştirmek için çalışıyoruz.